

Lastuja Suomen historiasta

Turun yliopiston Suomen historian oppiaineen blogi

Etusivu » Näkökulmia » Yön synkkä pimeys, rikottu ikkuna ja opiskelijoiden Turku

i [poista huomautus x](#)

🔍 Tämä palikki näkyy vain ylläpitäjille.

Sivupalkissa left ei ole vimpaimia.

Lisää vimpaimia sivupalkkiin [heti](#) tai [poista huomautus](#).

Voit myös poistaa tämän sivupalkin muuttamalla sivun esettelua. [Katsotaan dokumentaatio](#)

Yön synkkä pimeys, rikottu ikkuna ja opiskelijoiden Turku ¹

Muokkaa

19 Jan, 2018 kirjoittajalta Mari Välimäki

Marraskuussa 1652 talvi teki tuloaan Turkuun; pakasti ja oli pimeää. Värmlantilainen opiskelija Petter Gyllenius oli viettänyt illan opiskelutoverinsa luona Aninkaisissa ja lähti keskiyöllä kotiin. Yö oli sysimusta ja Gyllenius eksyi. Hän vaelsi tunnin ajan ympäri Aninkaisten mäkeä polviin asti ulottuvassa liejussa vaipuen täydelliseen epätoivoon. Lopulta Gyllenius näki valoa erään talon ikkunassa ja pyysi, että talonväki auttaisi häntä löytämään tien kotiin. Epätoivostaan huolimatta Gyllenius ei saanut apua talosta eikä seuraavastakaan.

Kolmas talo, jonka luo Gyllenius saapui, kuului suutari Clemetille. Gyllenius kutsui talon väkeä ikkunan läpi ja suutarin vaimo kuuli hänen huutonsa. Gyllenius aneli vaimolta apua ja lupasi naiselle pantiksi paidan päältäään, jos vaimo vain neuvoisi hänet oikealle tielle. Gyllenius sai vaimolta kuitenkin vastaukseksi vain tylyn kehotuksen painua helvettiin. Suutarin vaimon auttamishalua vähensi se, että Gyllenius seisoi hänen ikkunansa takana halko kädessään ja oli ilmeisen uhkaava. Vaimo oli kotona yksin pienten lastensa kanssa eikä uskaltanut päästää miestä sisään, saati lähteä näyttämään hänelle tietä. Gyllenius puolestaan vastasi suutarin vaimon auttamishaluttomuuteen rikkomalla suutarin ikkunan.

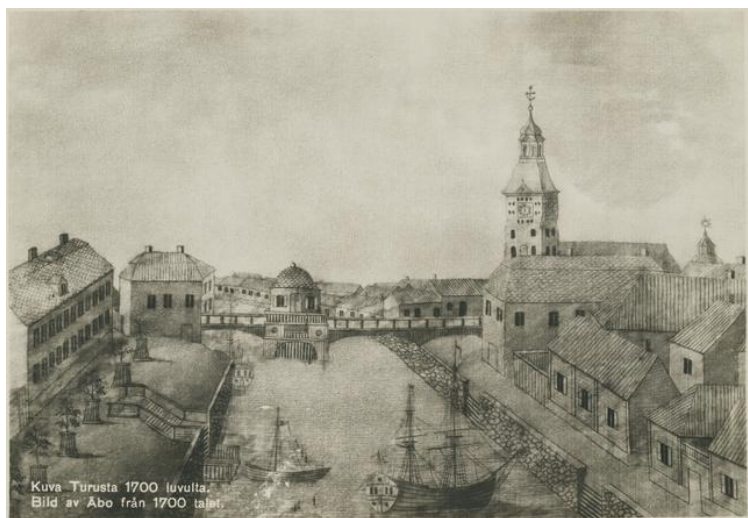

Nuori mies lukemassa kynttilän valossa, Matthias Stom n. 1630, Wikimedia commons

Edellä kuvatut tapahtumat ovat säilyneet Turun akatemian konsistorin pöytäkirjan lehdillä. Konsistori oli akatemian hallinnollinen elin ja tuomioistuin, jossa tutkittiin ja tuomittiin akatemian tuomiovallan piiriin kuuluneet ihmiset kuten esimerkiksi opiskelijat. Edellä kuvattu tapaus on kirjattu ylös, sillä suutari Clemet vaati Petter Gylleniukselta korvausta rikotusta ikkunasta. Pöytäkirjassa kuvatut tapahtumat kertovat meille monista asioista. Esimerkiksi siitä, että Turussa loppusyksy ja alkutalvi

olivat jo 350 vuotta sitten pimeää ja ihmisen synkkiin aatoksiin ajavaa aikaa. Toisaalta ne kertovat myös siitä, mitä öisessä Turussa tapahtui ja miten kaupunkilaiset suhtautuivat toisiinsa.

Tekstin perusteella voisi ajatella, että Gyllenius oli kyseenalainen ja pelottavakin henkilö, sillä Aninkaisissa asuneet turkulaiset kohtelivat häntä torjuvasti. Konsistorin pöytäkirjat antavat Gylleniuksesta kuitenkin toisenlaisen kuvan, kun niitä lukee laajemmin. Hän oli hyvä ja luotettava opiskelija, stipendiaatti. Kuten nykyään myös 1600-luvulla opiskelijat rahoittivat opintojaan tekemällä töitä. Gyllenius sai lisätuloja opettamalla piispan ja valtaporvareiden poikia, mutta myös nuorempia akatemian opiskelijoita, joilla oli vaikeuksia latinan opintojen kanssa.

Turku 1700-luvulla. Museovirasto, kuvaaja Weiin Gustaf Adolf.

Miksi sitten Gylleniukseen ja hänen avunpyyntöihinsä suhtauduttiin niin kielteisesti marraskuisena yönä Aninkaisten mäellä? Todennäköisesti kyse oli siitä, että ihmiset olivat kyllästyneet öisin kaduilla levotonta elämää viettäneisiin nuoriin miehiin. Kaupungin järjestyssäännöt määräisivät krouvit sulkemaan ovensa iltayhdeksältä. Samaan aikaan ihmiset sulkiivat ja lukitsivat ovensa sekä pihojen portit yöksi, jotta pihossa ja taloissa vallitsisi yöllinen rauha. Myös yliopiston omat säännöt kielsivät rangaistuksen uhalla opiskelijoita istumasta krouvissa ja liikkumasta kaupungilla iltayhdeksän jälkeen.

Rangaistuksen uhka ei kuitenkaan saanut opiskelijoita vetäytymään vuokrahuoneisiinsa yhdeksältä eivätkä kaupungin kadut hiljentyneet öisin. Meteliä aiheutui, kun sääntöjä rikkoneet opiskelijat viettivät öistä elämää kaduilla: tappelivat, huusivat ja tuhosivat toisten omaisuutta. Tämä oli näiden parikymppisten nuorten tapa taistella heidän elämäänsä rajoittaneita sääntöjä vastaan. Opiskelijat eivät tosin olleet ainoita, jotka kaduilla liikkuvat, myös kisällit, rengit ja sotilaat olivat öisin liikkeellä.

Lokakuun alussa, noin kuukautta ennen kuin Gyllenius eksyi Aninkaisten yössä, olivat toiset värmlantilaiset opiskelijat pitäneet kymmenen aikaan illalla meteliä kadulla suutari Eskil Matssonin talon edessä. He heittelivät kiviä suutarin ikkunoihin sillä seurauksella, että onnistuivat hajottamaan ikkunaluukun. Kolmelta yöllä opiskelijaporukka palasi, haukkui suutaria kelmiksi sekä hunsvotiksi ja naarmuttivat miekalla suutarin porttia.

Opiskelijoilla oli oikeus kantaa miekkaa ja he pukeutuivat viittaani. He erottuivat katukuvassa päivisin ja ilmeisesti he olivat hyvin tunnistettavissa myös yöllä. Suutarin mukaan hän ei pimeyden vuoksi nähnyt opiskelijoita, mutta oli silti varma siitä, ketkä hänen yöllistä rauhaansa olivat rikkoneet. Eikä Eskil Matsson ollut väärässä, sillä opiskelijat tunnustivat tekonsa ja sopivat asian suutarin kanssa.

Ei ole tietoa siitä, kuinka suuri osa opiskelijapopulaatiosta osallistui Turussa yöllisiin juominkeihin ja yleiseen riehumiseen kaupungin kaduilla. Näyttäisi kuitenkin siltä, että

Academicus Upsaliensis, n. 1700. Wikimedia commons

kaikki opiskelijat eivät olleet tällaisesta kiinnostuneita. Petrus Gyllenius vaikuttaa olleen rauhallinen ja sääntöjä kunnioittava opiskelija, joka karttoi värmlantilaisten opiskelutovereidensa järjestämiä juominkeja. Opiskelutovereidensa yöllisen levottoman elämän vuoksi häneltä todennäköisesti kuitenkin evättiin apu. Aninkaisten mäen asukkaat ajattelivat Gylleniuksen kuuluvan humalassa kaupungin kaduilla mölyäviin opiskelijoihin, jotka oli parempi häätää muualle sotkemaan ja aiheuttamaan vahinkoa.

Petter Gyllenius tunnetaan montaa

Turussa 1600-luvulla opiskellutta paremmin, sillä hän piti opintojensa aikana päiväkirjaa. Gyllenius kertoo päiväkirjassaan erityisesti vaihtuvista sääoloista sekä kuvaa sitä, miten hän matkusti kaupungista läheiselle maaseudulle ja saaristoon perheiden kanssa, joissa toimi kotiopettajana. Gyllenius kertoo päiväkirjassaan myös sairauksistaan sekä turkulaisten kauppialusten uppoamisesta. Gyllenius ei kuitenkaan kirjoita Aninkaisissa kokemistaan yöllisistä epätoivon hetkistä. Sen sijaan hän summaa vuoden 1652 toteamalla, että häntä on vuoden aikana kohdannut ennen kokemattomalla tavalla onnettomuus jos toinenkin. Gyllenius viitanee tällä ainakin häntä lokakuussa pitkään vaivanneella ja sänkyyn kaataneella sairaudella.

Lopuksi Gyllenius kuitenkin kiittää Jumalaa siitä, että Hän on nähnyt Gylleniuksen syyttömyyden ja isällisesti varjellut häntä pahoilta ihmisiltä ja muilta vaaroilta. Tähän lienee sisältynyt myös tien löytäminen Aninkaisten mutaisilta rinteiltä kotiin eräänä marraskuisena yönä.

Mari Välimäki

Kirjoittaja toimii Suomen historian oppiaineessa yliopisto-opettajana (ma.) ja tutkii Turussa 1600-luvulla eläneitä nuoria miehiä.

Lähteitä ja kirjallisuutta:

Consistorii Academi vid Åbo universitet äldre protokoller I, 1640–1654. Finska historiska samfundet 1883.

Diarum Gyllenianum eller Petrus Magni Gyllenii Dagbok 1622–1667. Reinhold Hausen (toim.). Finska statsarkiv 1882.

Lars Geschwind, Stökiga studenter. Social kontroll och identifikation vid universiteten i Uppsala, Dorpat och Åbo under 1600-talet, Uppsala universitet 2001.

JAA ARTIKKELI:

✎ Jätä kommentti

Logged in as Mari Välimäki. [Log out?](#)

Kommentti

Lähetä kommentti

💬 Ajatus aiheesta "Yön synkkä pimeys, rikottu ikkuna ja opiskelijoiden Turku"

Matti S. Nurmi

tammikuu 20, 2018, 11:58 am

Minäkin tutkin yo:n konsistorin pöytäkirjoja 1600 luvulta pro gradu työssäni. Julkaistu Turun Ylioppilaassa muistaakseni numerossa VII.

Muokkaa

Artikkelien navigointi

← [Joulun viettoa Wintereillä](#)

[JUF0sta allikkoon? Julkaisufoorumi ja humanistien kansainvälinen julkaiseminen](#)

📁 Kategoriat

- > Ajankohtaista
- > Ilmiöt
- > Näkökulmia
- > Tutkimusaineistot
- > Uncategorized

🔍 Avainsanat

1700-luku arkisto [arkkitehtuuri](#) [avioliittolaki](#)

[fanzine](#) [fiktio](#) ja [fakta](#) [halisten kylä](#) [harjoittelu](#)

[historiantutkija](#) [Historiantutkimuksen päivät 2017](#)

[historiantutkimus](#) [identiteetin rakentaminen](#)

[identiteetti](#) [J. V. Snellman](#) [julkaiseminen](#)

[kirjastot](#) [kirjat](#) [kirko](#) [kirkollinen vihkiminen](#)

[konferenssi](#) [kulttuurimaisema](#) [kurale](#) [Kustaa II Adolf](#)

[laskiainen](#) [laskiaispuhle](#) [luonnonparannus](#) [maisemen](#)

[muutos](#) [opiskelijat](#) [punk](#) [rakennushistoria](#) [Ruotsin](#)

[historia](#) [siviilivihkiminen](#) [sivistys](#) [Suomen](#)

[historia](#) [säätyläiskulttuuri](#) [taloushistoria](#)

[tapakulttuuri](#) [terveyden historia](#) [Topelius](#) [Turku](#)

[Turun palo](#) [tutkimus](#) [vaalit](#) [yhteisö](#)

[yliopisto](#)